

**Diagnoza implementacji kompetencji kluczowych  
w kontekście potrzeb, uwarunkowań lokalnych  
i regionalnych oświaty  
oraz rynku pracy**

**Zespół Szkół Licealnych I Usługowych  
w Jeleniej Górze**

Opracowanie: Agnieszka Sekułowicz

Brzeg 2010

**SZKOŁA KLUCZOWYCH KOMPETENCJI.** Ponadregionalny program rozwijania umiejętności uczniów szkół ponadgimnazjalnych Polski centralnej i południowo – zachodniej” realizowany jest w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet III Wysoka jakość systemu oświaty, Działanie 3.3 Poprawa jakości kształcenia: Poddziałanie 3.3.4 Modernizacja treści i metod kształcenia

Publikacja dystrybuowana jest bezpłatnie

**LIDER PROJEKTU**

**Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji w Lublinie**

20-209 Lublin, ul. Mełgiewska 7-9

tel./fax +48 817491777

email: Sekretariat@wsei.lublin.pl

**PARTNER PROJEKTU**

**Dolnośląska Szkoła Wyższa we Wrocławiu**

53-609 Wrocław, ul. Wagonowa 9

tel./fax +48 713561538

email: skk@dswe.pl

---

## Spis treści

<b>1. WSTĘP</b>	
1.1. Informacje dotyczące dokumentów stanowiących podstawę analizy...	5
1.2. Informacje o przeprowadzonych wywiadach.....	5
1.3. Informacja o seminarium oraz jego uczestnikach.....	6
1.4. Inne źródłach danych dla diagnozy .....	6
<b>2. MIKROEKONOMICZNE ORAZ SPOŁECZNE OTOCZENIE SZKOŁY</b>	
2.1. Położenie geograficzne szkoły .....	7
2.2. Regionalny i lokalny rynek pracy .....	8
2.3. Instytucje oraz inicjatywy mające wpływ na lokalny rynek pracy.....	12
2.4. Prognozy demograficzne .....	13
2.5. Kompetencje kluczowe a lokalny rynek pracy .....	14
<b>3. CHARAKTERYSTYKA SZKOŁY</b>	
3.1. Krótki opis bazy dydaktycznej .....	17
3.2. Charakterystyka uczniów szkoły .....	19
3.3. Charakterystyka kadry pedagogicznej .....	22
3.4. Współpraca szkoły z instytucjami samorządowymi i pozarządowymi ..	23
3.5. Funkcjonujące w szkole inicjatywy uczniowskie .....	25
3.6. Planowane kierunki rozwoju szkoły.....	25
<b>4. KOMPETENCJE KLUCZOWE I ZAWODOWE</b>	
4.1. Kompetencje kluczowe a kompetencje zawodowe.....	27
4.2. Możliwości zatrudnienia i funkcjonowanie absolwentów na lokalnym oraz regionalnym rynku pracy .....	29
4.3. Współpraca szkoły z pracodawcami .....	30
<b>5. KOMPETENCJE KLUCZOWE W PROCESIE DYDAKTYCZNYM</b>	
5.1. Znajomość zagadnienia kompetencji kluczowych przez kadre pedagogiczną.....	30
5.2. Dotychczasowe doświadczenia w kształtowaniu kompetencji kluczowych w procesie dydaktycznym.....	31
5.3. Formy realizacji podstawy programowej.....	31

---

5.4. Dotychczasowe doświadczenia szkoły w projektach współfinansowanych przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego w kontekście kształtowania kompetencji kluczowych .....	32
---	----

**6. PODSUMOWANIE**

6.1. Wnioski .....	32
--------------------	----

---

## 1. WSTĘP

Regionalna „Diagnoza implementacji kompetencji kluczowych w kontekście potrzeb, uwarunkowań lokalnych i regionalnych oświaty oraz rynku pracy” powstała w odpowiedzi na merytoryczne potrzeby odniesienia dla kolejnych działań przeprowadzanych w ramach ponadregionalnego programu rozwijania umiejętności uczniów szkół ponadgimnazjalnych centralnej i południowo-zachodniej Polski – Szkoła Kluczowych Kompetencji. Jest to projekt finansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego i Budżetu Państwa w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki: Priorytet II. Wysoka jakość systemu oświaty: Działanie 3.3 Poprawa jakości kształcenia: Poddziałanie 3.3.4 Modernizacja treści i metod kształcenia.

### 1.1 Informacje dotyczące dokumentów stanowiących podstawę analizy

W Diagnozie implementacji kompetencji kluczowych w kontekście potrzeb, uwarunkowań lokalnych i regionalnych oświaty oraz rynku pracy wykorzystano następujące dokumenty:

- Strategia rozwoju województwa Dolnośląskiego do 2020 roku (Załącznik do Uchwały Nr XLVIII/649/2005 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z 30 listopada 2005 roku).
- Strategia zrównoważonego rozwoju Powiatu Jeleniogórskiego 2006–2014.
- Strategia rozwoju Jeleniej Góry, czerwiec 1998 r..
- Strategia rozwoju powiatu Jeleniogórskiego na lata 2004–2015.
- Prognoza ludności na lata 2008–2035.

### 1.2 Informacje o przeprowadzonych wywiadach

7 kwietnia 2010 w siedzibie Zespołu Szkół Mechanik zostało przeprowadzone seminarium dotyczące ponadregionalnego programu rozwijania umiejętności uczniów szkół Polski centralnej i południowo-zachodniej „Szkoła Kluczowych Kompetencji”. Po seminarium został przeprowadzony wywiad grupowy z nauczycielami oraz dyrekcją szkoły. Drogą mailową zostały też przeprowadzone wywiady kwestionariuszowe z dyrekcją oraz nauczycielami.

Wywiady kwestionariuszowe obejmowały następujące zagadnienia:

Kwestionariusz dla dyrekcji:

- Trudności oraz zalety pracy z Gronem Pedagogicznym;
- Dobór nauczycieli do udziału w projekcie;
- Planowane kierunki rozwoju placówki;
- Konieczność zmian w placówce;
- Zalety placówki;
- Wady placówki.

Kwestionariusz dla nauczycieli:

- Powody, dla których nauczyciele zdecydowali się na udział w projekcie;
- Konieczne zmiany w szkole;
- Problemy, na jakie natrafiają nauczyciele w trakcie swojej pracy;
- Nadzieje oraz wątpliwości związane z udziałem w projekcie.

Wywiad przeprowadzony z dyrekcją oraz nauczycielami biorącymi udział w projekcie dotyczył:

- Informacji o profilu szkoły;
- Strategii rozwoju szkoły;
- Możliwości rozwoju uczniów w szkole;
- Głównych problemów związanych z pracą w szkole.

### **1.3 Informacja o seminarium oraz jego uczestnikach**

7 kwietnia 2010 w siedzibie Zespołu Szkół Mechanik w Jeleniej Górze odbyło się seminarium inauguracyjne Projekt „Szkoła Kluczowych Kompetencji”.

W seminarium uczestniczyli:

- Przedstawiciele Regionalnego Biura Projektu – koordynator regionalny Paweł Korczewski; Menadżer ds. Implementacji i Merytorycznego Nadzoru nad Wdrażaniem Programów w Szkołach Dorota Malczewska-Petru oraz autorka Diagnozy Agnieszka Sekułowicz;
- Przedstawiciele Zespołu Szkół Licealnych i Usługowych: Dyrektorka Iwona Kumek oraz nauczyciele realizujący zadania projektu.

### **1.4 Inne źródła danych dla diagnozy**

W diagnozie zostały wykorzystane informacje zamieszczone na stronach internetowych:

- <http://www.jeleniagora.pl/stat/>;
- <http://bazy.ngo.pl/search/info.asp?id=39023>;
- <http://www.zsz4.up.pl/>;
- [www.nasza-klasa.pl](http://www.nasza-klasa.pl);
- [www.jeleniagora.pl](http://www.jeleniagora.pl).

## 2. MIKROEKONOMICZNE ORAZ SPOŁECZNE OTOCZENIE SZKOŁY

### 2.1 Położenie geograficzne szkoły

Zespół Szkół Licealnych i Usługowych znajduje się na terenie województwa dolnośląskiego w mieście Jelenia Góra.



Jelenia Góra położona jest w rozległej śródgórskiej kotlinie, otoczonej masywami górskimi Karkonoszy, Rudaw Janowickich, Gór Kaczawskich i Gór Izerskich. Miasto do końca 1997 roku zajmowało powierzchnię 87,8 km<sup>2</sup>. Obszar Jeleniej Góry od 1 stycznia 1998 roku uległ zwiększeniu o 2055 ha w wyniku inkorporacji miejscowości Jagniątków (część Piechowic; do 2 lipca 1976 roku część Sobieszowa), której mieszkańcy w formie referendum lokalnego wyrazili taką wolę. Stąd też powierzchnia Jeleniej Góry wynosi obecnie ponad 108 km<sup>2</sup>, a jej granice sięgają Republiki Czeskiej.

Układ zagospodarowania Jeleniej Góry odzwierciedla przede wszystkim struktura użytkowania gruntów. W strukturze tej w 1997 roku zaznaczał się wysoki udział terenów użytkowanych rolniczo (47,8%). Naturalną szatę roślinną stanowią zaś lasy i zadrzewienia (20,5% ogólnej powierzchni miasta). Prawie 1/5 ogólnego obszaru miasta stanowią tereny osiedlowe, a tereny komunikacyjne zajmują 7,6% jego ogólnej powierzchni.

Przez obszar Jeleniej Góry przepływa 16 rzek i potoków, które prawie w całości należą do lewobrzeżnego dorzecza Odry. Głównymi rzekami miasta są: Bóbr, Kamienna, Wrzosówka i Radomierka. Większość rzek posiada górski charakter i w związku z tym bardzo nierównomierny w czasie przepływ wód. W ostatnich latach obserwuje się niewielką, ale systematyczną poprawę jakości rzek miasta. Pod względem hydrobiologicznym, zarówno w przekroju powyżej, jak i poniżej Jeleniej Góry, wody Bobru odpowiadają II klasie czystości, a jej stan sanitarny – III klasie czystości. Kamienna natomiast pod względem sanitarnym jest rzeką o pozanormalnej klasie czystości wód, lecz pod względem hydrobiologicznym (w przekroju ujściowym do Bobru) ma wody II klasy czystości. Wrzosówka zaś wykazuje podobny układ zanieczyszczeń. Wśród wód podziemnych należy szczególnie wskazać wody lecznicze (w tym termalne) i wody zmineralizowane. Zasoby tychże wód stanowią bowiem swoiste bogactwo miasta i stały się impulsem do lokalizacji i rozwoju lecznictwa uzdrowiskowego<sup>1</sup>.

## 2.2 Regionalny i lokalny rynek pracy

Jelenia Góra jest największym ośrodkiem koncentracji działalności gospodarczej w województwie. Z ogólnej liczby niemal 37,5 tys. podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w regionie w końcu 1997 roku prawie 27% zlokalizowanych było w tym mieście.

Lata 1994–1997 charakteryzują się w Jeleniej Górze poważnym wzrostem przedsiębiorczości. Odzwierciedleniem znacznego wzrostu aktywności ekonomicznej lokalnej społeczności jest ponad 29-procentowy wzrost liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. W końcu 1997 roku było ich już ponad 10 tys., z czego 98,1% stanowiły podmioty sektora prywatnego. W sektorze tym dominują firmy osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. Na każdy tysiąc ludności miasta przypada 107 zarejestrowanych przedmiotów gospodarczych (wobec 72 w regionie).

Walory gospodarcze miasta coraz częściej postrzegane są przez kapitał zagraniczny. Wśród niemal 230 podmiotów gospodarczych z udziałem kapitału zagranicznego wyraźnie dominują firmy z kapitałem niemieckim. Dziedzicami gospodarki lokalnej w największym jak dotąd stopniu absorbującymi kapitał zagraniczny są przemysł i handel.

Obraz specyfiki gospodarki lokalnej w Jeleniej Górze znajduje swe odzwierciedlenie także w strukturze podmiotów gospodarczych według rodzajów prowadzonej działalności. W latach 1994–1997 obserwuje się m.in.:

<sup>1</sup> Strategia rozwoju Jeleniej Góry 1998.



- coraz bardziej dominującą rolę sektora prywatnego w gospodarce miasta (liczba podmiotów tegoż sektora w okresie tym zwiększyła się o 2,3 tys.),
- dynamiczny wzrost aktywności gospodarczej w sferze usług rynkowych; dotyczy to szczególnie rozwoju działalności handlowej oraz pośrednictwa finansowego; nieco niższym tempem rozwoju charakteryzuje się w tej sferze usług aktywność w zakresie hoteli i restauracji<sup>2</sup>.

Bardzo ważny jest też aspekt turystyczny. Jak wiadomo, województwo dolnośląskie jest miejscem akcyjnym turystycznie nie tylko dla Polaków, ale i dla obcokrajowców.



Źródło: Program rozwoju turystyki dla województwa dolnośląskiego.

Jak widać na umieszczonym powyżej wykresie, wyjazdy w góry nadal cieszą się dużą popularnością. Pomimo tendencji (w ogóle) spadkowej turystyki w Polsce – głównym powodem są wysokie koszty pobytu w ośrodkach wypoczynkowych w Polsce, porównywalne z kosztami wyjazdów zagranicznych – turyści nadal chętnie odwiedzają górskie uzdrowiska.

Dotychczas realizowane i preferowane na najbliższą przyszłość rodzaje krajowych wyjazdów krótkoterminowych:

<sup>2</sup> Strategia rozwoju Jeleniej Góry 1998.

Rodzaje wyjazdów	Dotychczas realizowane	Preferowane
Wypoczynek w górach	22	34
Wypoczynek nad morzem na plaży w słońcu	14	28
Wyjazd do rodziny (na wieś lub do miasta)	52	26
Wypoczynek nad jeziorami	25	20
Podróż samochodem, zwiedzanie	12	13
Wyjazd na narty	3	10
Wycieczka autokarowa, zwiedzenie	6	8
Wędrówka piesza, rowerowa, spływ kajakowy	6	6
Pobyt/rejs pod żaglami (lub na bojerach), windsurfing	1	5
Pobyt w ośrodku jeździeckim, jazda konna	1	5
Pobyt w celu poprawy kondycji fizycznej, zdrowia: gimnastyka, zajęcia fitness, pływanie, gry sportowe	2	5
Podróżowanie po kraju z plecakiem, zwiedzanie	3	5
Szkolenie, udział w kursach itp.	2	5
Pobyt na działce w domku letniskowym (własnym, krewnych, znajomych)	9	5
Pobyt w sanatorium, ośrodku rehabilitacyjnym	0	4
Wykupiony pobyt w mieście, zwiedzanie	4	3
Udział w pielgrzymce	3	3
Wyjazd na zakupy	5	3
Wykupiony pobyt na wsi, w gospodarstwie rolnym, agroturystyka	2	2
Wyjazd służbowy	6	2
Inny	5	4

Źródło: Program rozwoju turystyki dla Województwa Dolnośląskiego.

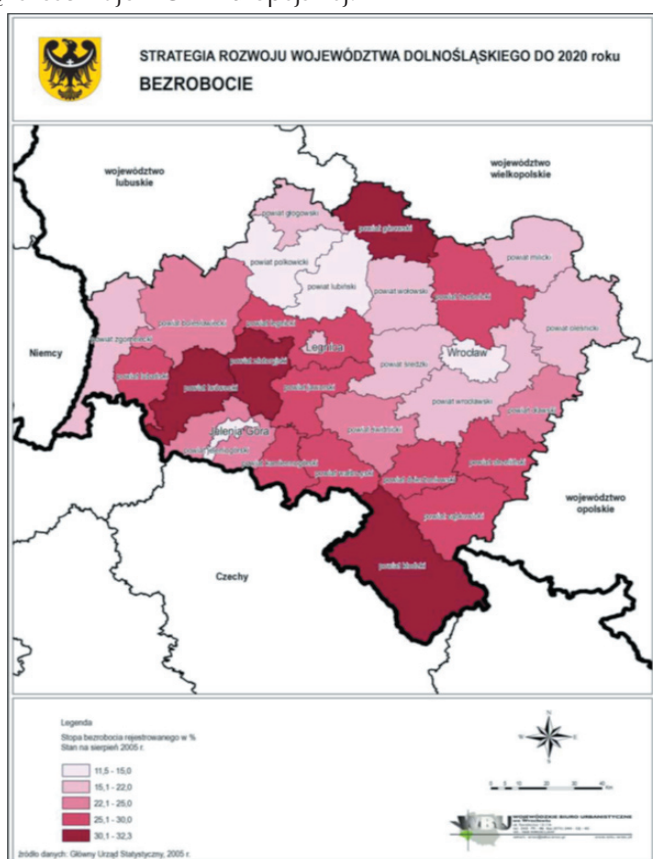
Dane z tabeli wskazują na popularność wyjazdów „w góry” – jest to spora możliwość dla przyszłych absolwentów szkoły, poszukujących pracy w regionie. Z uwagi na specjalizacje, jakie są do wyboru podczas nauki w szkole absolwenci będą mogli szukać zatrudnienia w małych gastronomiach, a także w większych hotelach uzdrowiskowych.

Turystyka uzdrowiskowa na obszarze Dolnego Śląska koncentruje się głównie na obszarze Ziemi Kłodzkiej.

W Regionie Jeleniogórskim turystyka uzdrowiskowa odgrywa nieco mniejszą rolę, ale uzdrowisko Świeradów-Czerniawa nie ustępuje niczym uzdrowiskom ziemi kłodzkiej. Natomiast uzdrowisko Cieplice Zdrój (część Jeleniej Góry) można zaliczyć do grupy uzdrowisk o znaczeniu krajowym.

Regionalny i lokalny rynek pracy nie jest tak zły jak w przypadku powiatu kłodzkiego. Warto zauważyć, że prognozy dotyczące wzrostu stopy bezrobocia są optymistyczne. Według Strategii rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020 roku będzie następował wzrost bezrobocia, jednak w powiecie jeleniogórskim w mniejszym stopniu niż w pozostałych powiatach (mapa na s. 11).

Wyjątkowo niekorzystną cechą bezrobocia na Dolnym Śląsku, stwierdzoną w strukturze bezrobotnych, jest rosący odsetek osób z wykształceniem wyższym. Jednocześnie na 100 tysięcy mieszkańców Dolnego Śląska przypada 5544 studentów, podczas gdy w kraju 4835. Wskaźniki te są wyższe od charakteryzujących większość krajów Unii Europejskiej.



### 2.3 Instytucje oraz inicjatywy mające wpływ na lokalny rynek pracy

Przeobrażenia zachodzące na rynku pracy są w oczywisty sposób odzwierciedleniem polityk kadrowych realizowanych przez przedsiębiorstwa funkcjonujące na lokalnym rynku. W końcu to przede wszystkim podmioty gospodarcze tworzą bądź likwidują miejsca pracy. Formułowanie prognoz zmian na rynku pracy najprościej przeprowadzić na podstawie pomiarów dotyczących planów związanych z zatrudnieniem: przyjmowaniem nowych pracowników bądź zwalnianiem już pracujących.

Większość przedsiębiorstw ma w planach zwiększenie zatrudnienia – ponad 1/3 spośród firm znajdujących się w regionie stwierdziła, że przyjmie nowych pracowników. Zdecydowana większość przedsiębiorstw planujących zatrudnić nowych pracowników (ponad połowa) chce przyjąć tylko jedną osobę. Są jednak przedsiębiorstwa, które organizować będą stosunkowo duże rekrutacje, poszukując nawet do 70 nowych pracowników.

W Jeleniej Górze działa ponad 12 000 podmiotów gospodarczych, z czego ponad 200 z udziałem kapitału zagranicznego.

Największe przedsiębiorstwa w mieście to:

- Przedsiębiorstwo Farmaceutyczne Jelfa; producent leków, maści i preparatów witaminowych,
- JZO sp. z o.o., producent soczewek okularowych, kiedyś Jeleniogórskie Zakłady Optyczne,
- PMPoland Paper Machinery Producer (wcześniej Beloit – Fampa, producent maszyn dla przemysłu papierniczego),
- JELCHEM – Tworzywa Sztuczne sp. z o.o. (dawna Celwiskoza),
- Jeleniogórska Przędzalnia Czesankowa „Anilux”,
- Dolfamex – producentem narzędzi do obróbki skrawaniem,
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe BWG PROBER sp. z o.o.,
- Zakłady Mechaniczno-Odlewnicze „Zremb” sp. z o.o.,
- DSE Dräxlmaier Systemy Elektryczne sp. z o.o.
- Jelenia Plast sp. z o.o.

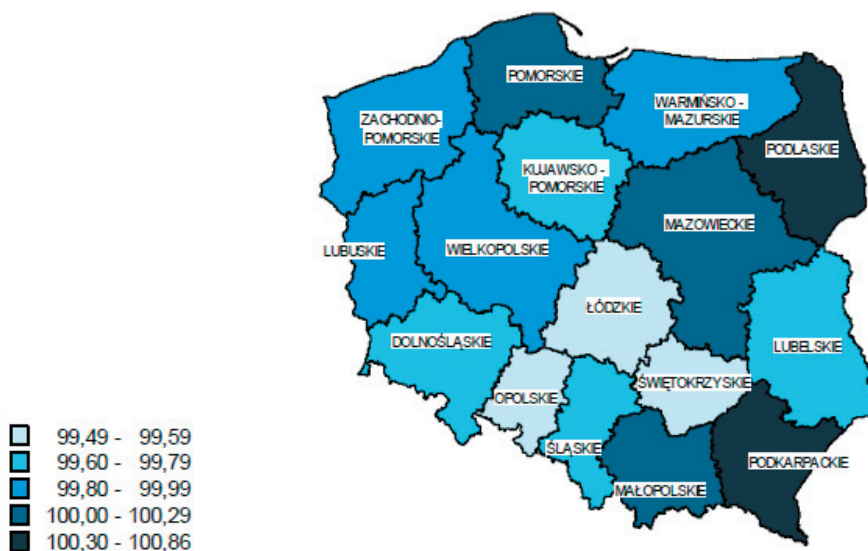
Jelenia Góra ma dobrze rozwiniętą sieć sklepów i hurtowni. W mieście istnieje kilka centrów handlowych i hipermarketów. Planowane w budowie jest centrum handlowo-rozrywkowe Focus Park przy ulicy 1 Maja. Mają tu siedzibę oddziały największych banków obecnych w Polsce, których filie znajdują się głównie przy ulicach: Bankowej, 1 Maja oraz M. Konopnickiej. Istnieją punkty dealerskie znanych marek producentów samochodów. Inwestorzy mogą szukać wsparcia w siedzibach lokalnych organizacji, wspomagających biznes:

- Karkonoska Agencja Rozwoju Regionalnego SA,
- Euroregionalna Izba Przemysłowo-Handlowa,
- Fundusz MIKRO Przedstawicielstwo lokalne sp. z o.o.,
- Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Nysa,
- Klub Biznesu<sup>3</sup>.

## 2.4 Prognozy demograficzne

Szkoły gimnazjalne i ponadgimnazjalne w perspektywie najbliższych lat powinny liczyć się ze spadkiem liczby uczniów ze względów demograficznych. Liczba urodzeń od końca lat osiemdziesiątych ubiegłego wieku systematycznie spada.

Ubytek mieszkańców Dolnego Śląska jest duży, może nie tak jak w przypadku innych regionów Polski, jednak nie należy tego bagatelizować. Największy ubytek ludności występuje w województwie opolskim, łódzkim oraz świętokrzyskim.



Źródło: Powierzchnia i ludność w przekroju terytorialnym w 2009 roku.

W Jeleniej Górze zauważalny jest proces stopniowego pogarszania się struktury wiekowej ludności. Systematycznie postępuje starzenie się lokalnej społeczności, choć nadal społeczność ta jest relatywnie młoda. Udział ludności miasta w wieku przedprodukcyjnym (0–17 lat) wynosi 22,2%, w wieku produkcyjnym – 62,1%, podczas gdy odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym osiąga już 15,7% (w województwie przeciętnie 14,4%). Szczególnie istotne dla lokalnej polityki oświatowej są ponadto przesunięcia międzygrupowe w obrębie ludności w wieku przedprodukcyj-

<sup>3</sup> [www.jeleniagora.pl](http://www.jeleniagora.pl).

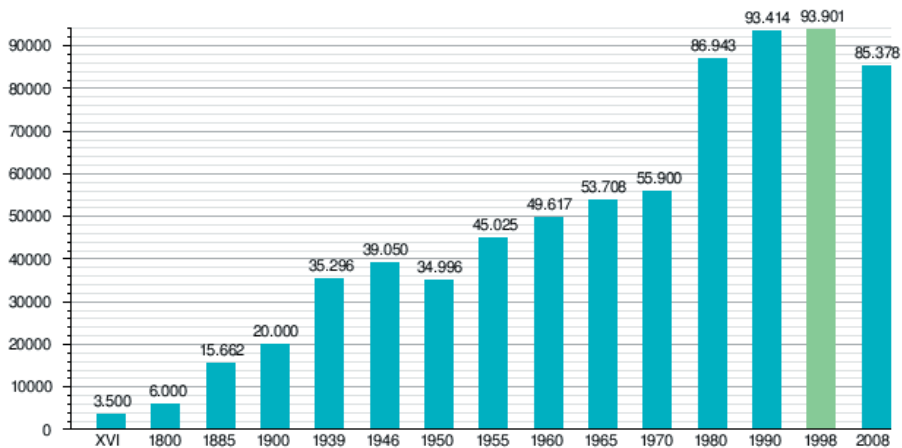
nym. Obserwuje się spadek liczby osób w wieku: żłobkowym (do 2 lat), przedszkolnym (3–6 lat) i w wieku 7–14 lat (wiek ucznia szkoły podstawowej), a także wzrost liczby osób w wieku 15–17 lat (wiek ucznia szkoły ponadpodstawowej).

Wzrost liczby osób w wieku 15–17 lat jest optymistyczny, jeśli chodzi o rozwój szkoły. Zespół Szkół Licealnych i Usługowych nie jest liczny, dlatego ważne jest zdobycie większej liczby uczniów, co będzie stanowiło podstawę do dalszego rozwoju placówki.

Struktura ludności według wieku wywiera bezpośredni wpływ na poziom aktywności zawodowej mieszkańców Jeleniej Góry<sup>4</sup>.

Po reformie administracyjnej w 1998 i utworzeniu województwa dolnośląskiego liczba mieszkańców Jeleniej Góry systematycznie spada. W grudniu 2004 r. wynosiła tylko 87 643, a w czerwcu 2008 r. spadła do 85 541 osób (44. lokata w kraju)<sup>5</sup>.

Wykres liczby ludności Jeleniej Góry w ciągu ostatnich 4 stuleci<sup>6</sup>.



Jak widać z wykresu, Jelenia Góra odnotowała największą liczbę ludności w 1998 roku.

## 2.5 Kompetencje kluczowe a lokalny rynek pracy

18 grudnia 2006 roku Parlament Europejski i Rada Europy wydały zalecenie w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie. W zaleceniu tym wymienione zostały następujące kompetencje:

- porozumiewanie się w języku ojczystym;
- porozumiewanie się w językach obcych;
- kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo-techniczne;
- kompetencje informatyczne;

<sup>4</sup> Strategia rozwoju Jeleniej Góry 1998.

<sup>5</sup> [www.jeleniagora.pl](http://www.jeleniagora.pl).

<sup>6</sup> [www.wikipedia.pl](http://www.wikipedia.pl).

- umiejętność uczenia się;
- kompetencje społeczne i obywatelskie;
- inicjatywność i przedsiębiorczość;
- świadomość i ekspresja kulturalna.

W ramach projektu „Szkoła Kluczowych Kompetencji” główny nacisk będzie kładziony na cztery kompetencje:

- porozumiewanie się w językach obcych;
- kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo-techniczne;
- kompetencje informatyczne;
- inicjatywność i przedsiębiorczość.

Z uwagi na wysoki stopień bezrobocia bardzo ważne jest przygotowanie absolwentów szkół do dynamicznego wkroczenia na rynek pracy. Dlatego też ważne jest kształtowanie kompetencji kluczowych, które powinny być połączeniem wiedzy, umiejętności i postawy adekwatnej do danego kontekstu.

Kompetencje z zakresu porozumiewania się w językach obcych – z uwagi na obecność na lokalnym rynku pracodawców i przedsiębiorców posiadających kapitał zagraniczny, umiejętność posługiwania się językiem obcym wydaje się bardzo istotna w codziennej pracy mieszkańców Jeleniej Góry. Ponadto rozwój turystyki i coraz częstsze wizyty obcokrajowców niejako zmuszają do uczenia się więcej niż jednego języka.

Kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo-techniczne – możliwość ich wykorzystania pojawia się przede wszystkim podczas pracy w przedsiębiorstwach, gdzie konieczne jest zaprezentowanie posiadanej już wiedzy technicznej w drodze typowo analitycznych wnioskowań oraz w konsekwencji działań. Umiejętności matematyczne przydadzą się więc w szeroko pojętym przemyśle.

Kompetencje informatyczne – mają służyć lepszemu wykorzystaniu nowoczesnych technologii w codziennym życiu. Powinny ułatwić dostęp do informacji, ale także sprawić, że bardziej efektywna i szybsza będzie komunikacja międzyludzka. Kompetencje kluczowe z zakresu informatyki mają pomagać w krytycznym podejściu do otaczającej rzeczywistości społeczeństwa informacyjnego, do znajdowania w nim nieścisłości i wad, które świadomy obywatel może i chce naprawić. Kompetencje informatyczne mają za zadanie nauczyć jednostki funkcjonowania wewnątrz różnych odpowiadających sobie odmiennych komputerowych programów operacyjnych, tak aby użytkownik komputera mógł bez problemu pracować na oprogramowaniu różnych producentów. Kompetencja ta ma także dać umiejętność przystosowywania za-

stanych programów komputerowych na użytek własny, a więc tworzenie osobistych baz danych, katalogów i innych.

Kompetencja inicjatywności i przedsiębiorczości – jest szczególnie użyteczna i tym łatwiej możliwa do wykorzystania przy okazji funkcjonowania w otoczeniu miasta stref ekonomicznych. Umiejętność analizy zastanego rynku, wykorzystanie poczynionych obserwacji w celu zaspokojenia zauważonej niszy pomiędzy przedsiębiorcami pozwala na zmniejszenie bezrobocia, ale także na rozwój osobisty przedsiębiorczej jednostki i w ogólnym rozrachunku także rozwój jej otoczenia.

Mówiąc o kompetencjach kluczowych, nie należy zapominać także o pozostałych z listy opracowanej przez Unię Europejską, bowiem wszystkie są ze sobą nierozzerwalnie połączone. Kompetencje kluczowe rozwijane w projekcie „Szkoła Kluczowych Kompetencji”, dadzą uczestnikom projektu, a więc uczniom, którzy będą nabywać te kompetencje, przewagę na regionalnym rynku pracy w związku z jego zróżnicowanymi branżami, a przede wszystkim międzynarodową specyfiką.



### 3. CHARAKTERYSTYKA SZKOŁY

#### 3.1 Krotki opis bazy dydaktycznej

Typ placówki: Zespół Szkół Licealnych i Usługowych

Dyrektor szkoły: Iwona Kumek

Liczba uczniów: 253

Liczba nauczycieli: 25

Liczba oddziałów: 11

Organ prowadzący: Rada Miasta Jelenia Góra

Warunki lokalowe:

W szkole znajduje się 16 sal lekcyjnych: 5 pracowni, w tym 2 pracownie gastronomiczne, 2 pracownie komputerowe, 1 pracownia językowa. W szkole jest 11 klaso-pracowni w tym 2 języka polskiego, 1 matematyczna, 1 geograficzno-historyczna, 1 przedmiotów zawodowych gastronomicznych, 2 przedmiotów zawodowych ekonomicznych, 1 języka niemieckiego, 1 języka angielskiego oraz 1 fizyczno-chemiczna.

Na terenie szkoły znajduje się również 1 sala gimnastyczna oraz boisko ze sztuczną murawą.

Według dyrekcji wyposażenie placówki jest zadowalające. Biblioteka została wyposażona w multimedialne centrum informacyjne. Jest ona również częściowo skomputeryzowana. Stanowiska wyposażone w komputery są również podłączone do Internetu.

Wyposażenie sal jest niejednolite. Dyrekcja we wniosku aplikacyjnym zaznaczyła potrzebę doposażenia szkoły, wymieniając sprzęt, jaki chciałaby posiadać w poszczególnych salach (dane pochodzą z wniosku aplikacyjnego):

Programy realizowane w ramach programu nauczania			Liczba nauczycieli (korzystających z sali/pracowni)	Wyposażenie w środki dydaktyczne	Potrzeby ewentualnego doposażenia w środki dydaktyczne
	tak	nie			
Informatyka/ Technologie informacyjno-komunikacyjne	X		2	2 pracownie komputerowe wyposażone w 30 komputerów, drukarkę laserową, plansze dydaktyczne	Rzutnik multimedialny, magnesy do tablic, płyty DVD – 100 szt., płyty CDRW – 100 szt., flipchart, pisaki, programy komputerowe
Matematyka	X		2	Tablice matematyczne, plansze edukacyjne, telewizor, DVD, wzory matematyczne, kalkulatory	Bryły matematyczne zestaw 8 szt. wraz z siatkami do rozkładania, przyrząd do demonstracji powstawania brył obrotowych, bryły do mierzenia objętości ostro- i graniastosłupy, programy komputerowe
Fizyka	X		1	Plansze edukacyjne, filmy edukacyjne, telewizor z DVD	Programy komputerowe, tablice fizyczne, filmy edukacyjne, papier ksero, foliogramy
Chemia	X		1	Plansze edukacyjne, telewizor z DVD, filmy edukacyjne, przyrządy do laboratorium, okresowy układ pierwiastków	Odczynniki do doświadczeń chemicznych, tablica korkowa, foliogramy tematyczne, papier ksero, tablice chemiczne
Geografia	X		1	Pracownia historyczno-geograficzna posiada: mapy plansze edukacyjne, telewizor z DVD, rzutnik, foliogramy	Rzutnik multimedialny, ekran do rzutnika, nowe mapy ćwiczeniowe Karkonoszy zafoliowane, zestaw foliogramów do rzutnika multimedialnego, atlasy, filmy edukacyjne, programy komputerowe, wskaźnik laserowy, urządzenie wielofunkcyjne, papier ksero, flipchart, mazaki, roczniki statystyczne
Biologia	X		1	Foliogramy, plansze edukacyjne, filmy edukacyjne	Plansze edukacyjne, filmy edukacyjne

Przedsiębiorczość	X		2	Mapy, plansze edukacyjne, telewizor z DVD, kasy fiskalne	Szablony dokumentów Vat, Wz, Pz, Kp, podatkowa księga przychodów i rozchodów, kolorowe karteczki samoprzylepne, papier ksero kolor, filmy edukacyjne, roczniki statystyczne
Język angielski	X		1	Słowniki polsko-angielskie, angielsko-polskie	Plansze edukacyjne z języka angielskiego, słowniki, czasopisma anglojęzyczne, magnetofon, pisaki, magnesy do tablicy, papier ksero
Język niemiecki	X		2	Pracownia językowa w pełni wyposażona	Magnetofon, płyty z muzyką niemiecką, słowniki polsko-niemieckie, niemiecko-polskie, materiały biurowe, plansze edukacyjne, papier ksero, magnesy do tablicy, tablica korkowa, mazaki, flipchart, mapy, laptop z podłączonym Internetem, papier, ksero kolorowe
Język rosyjski		X			
Zajęcia pozalekcyjne: Kółko turystyczno-krajoznawcze, kółko matematyczne, wolontariat, kółko języka polskiego, kółko języka niemieckiego, szkolne koło sportowe, kółko geograficzne	X		8	Korzystanie z poszczególnych pracowni przedmiotowych	

### 3.2 Charakterystyka uczniów szkoły

W Zespole Szkół Licealnych i Usługowych uczy się 253 uczniów. 110 w Zasadniczej Szkole Zawodowej, 129 w Technikum, a 14 w Technikum Uzupełniającym.

Uczniowie korzystający z zapomóg, stypendiów socjalnych, dojeżdżający do szkoły i mieszkający w bursach – dane pochodzące z wniosku aplikacyjnego:

Liczba uczniów korzystających ze stypendiów socjalnych	25	Tj. 9,84% wszystkich uczniów w szkole
Liczba uczniów korzystających z zapomóg socjalnych	30	Tj. 11,81% wszystkich uczniów w szkole
Liczba uczniów korzystających ze stypendiów unijnych	5	Tj. 1,96% wszystkich uczniów w szkole
Liczba uczniów korzystających z zapomóg losowych	7	Tj. 2,75% wszystkich uczniów w szkole
Liczba uczniów korzystających z innych form pomocy	20	Tj. 7,87% wszystkich uczniów w szkole
Liczba uczniów dojeżdżających do szkoły; największa odległość od miejsca zamieszkania	80	Tj. 31,49% wszystkich uczniów w szkole 30 km
Liczba uczniów mieszkających w bursach i internatach szkolnych	29	Tj. 11,41% wszystkich uczniów szkoły

Część uczniów szkoły brała czynny udział w różnego rodzaju konkursach i olimpiadach, świadczyć to może o ich zaangażowaniu w życie szkoły (dane pochodzą z wniosku aplikacyjnego). Tego typu aktywność uczniów pozwala zobaczyć, jakie są ich zainteresowania i w jakich kierunkach je rozwijać. Wskazuje również na dziedziny, które warto promować wśród uczniów placówki.

<b>OLIMPIADY I KONKURSY</b>		
<b>Liczba uczniów uczestniczących w olimpiadach</b>		
<b>OLIMPIADY</b>	<b>LICZBA UCZESTNIKÓW</b>	<b>LICZBA LAUREATÓW</b>
Olimpiada geograficzna	2	X
Olimpiada wiedzy o żywieniu	2	X
<b>RAZEM</b>	4	X
<b>Liczba uczniów uczestniczących w konkursach</b>		
<b>KONKURSY</b>	<b>LICZBA UCZESTNIKÓW</b>	<b>LICZBA LAUREATÓW</b>
Konkurs wiedzy geologicznej	2	2
Powiatowy konkurs recytatorski	3	1
I Mistrzostwa Karkonoszy Kelnerów i Barmanów	2	2
Konkurs na Prospekt reklamujący Karkonoski Park Narodowy	50	3
Mistrzostwa Jeleniej Góry w tenisie stołowym	8	3
Niemieckie dyktando	20	3
Konkurs o krajach niemieckojęzycznych	30	5
Konkurs Jednego Talerza	1	1
<b>RAZEM</b>	106	20

Podczas charakteryzowania uczniów, bardzo ważne jest zwrócenie uwagi również na wyniki potwierdzające kwalifikacje zawodowe, gdyż to może prognozować, ilu uczniów ma możliwość wstąpienia na rynek pracy (dane zamieszczone we wniosku aplikacyjnym).

<b>WYNIKI EGZAMINÓW POTWIERDZAJĄCYCH KWALIFIKACJE ZAWODOWE</b>			
ZAWÓD	ROK SZKOLNY 2007/2008		
	Liczba absolwentów	Liczba osób, które przystąpiły do egzaminu zawodowego	Liczba osób, które zdały egzamin zawodowy
Kucharz małej gastronomii	15	15	86,7%
Sprzedawca	10	10	100%
Technik żywienia zbiorowego	42	27	60,3%

Większość szkół śledzi losy swoich absolwentów. Dzięki temu można sprawdzić czy kierunek rozwoju, jaki obrała szkoła, jest właściwy. W związku z wysokim stopniem bezrobocia ważne jest kontrolowanie losów absolwentów i na tej podstawie rozbudowywanie bądź zmienianie propozycji edukacyjnej szkoły. Zespół Szkół Licealnych i Usługowych również śledzi losy swoich byłych uczniów (dane zamieszczone we wniosku aplikacyjnym):

<b>STATUS ABSOLWENTÓW</b>	
Liczba uczniów kończących szkołę	67
Liczba maturzystów	27
<b>LOSY ABSOLWENTÓW</b>	
Liczba osób kontynuujących naukę	22
Liczba absolwentów, którzy podjęli pracę:	
- zgodnie z kwalifikacjami	53
- niezgodnie z kwalifikacjami	14
- w kraju	66
- poza Polską	1
- nie podjęli pracy	1

Zamieszczona niżej analiza SWOT powstała na podstawie odpowiedzi kadry dydaktycznej. Przedstawia ona opinie nauczycieli dotyczące uczniów ich szkoły. Wypowiedzi te są ważne, gdyż pozwalają „zobaczyć” uczniów „oczami nauczycieli”, którzy wiedzą o nich najwięcej i mogą w sposób obiektywny przedstawić ich charakterystykę. Analiza zawiera silne i słabe strony uczniów, a także szanse i zagrożenia. Z analizy wynika że w głównej mierze nauczyciele są zadowoleni ze swoich uczniów choć zwracają uwagę na ich niską motywację związaną z nauką i chęcią rozwoju, jak również złymi wyborami zawodu.

**Analiza SWOT**  
**Charakterystyka uczniów**

<b>SILNE STRONY</b>	<b>SZANSE</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>- znakomita większość kończy szkołę,</li> <li>- gdy do nas trafiają, to szkoła im się podoba,</li> <li>- nie są anonimowi,</li> <li>- uczniowie pracują w trakcie szkoły, dorabiają sobie u pracodawców, przez co nabywają wiedzę o wymogach i potrzebach pracodawców oraz rynku pracy.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- przypilnowany uczeń lepiej się uczy,</li> <li>- silna więź z absolwentami,</li> <li>- świadomi swojej wartości pracownicy, potrafiący szukać i znaleźć pracę.</li> </ul>
<b>SŁABE STRONY</b>	<b>ZAGROŻENIA</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>- większość trafia z przypadku,</li> <li>- wielu uczniów przychodzących do I klasy to drugoroczni,</li> <li>- słaba motywacja do nauki,</li> <li>- rodzice nie interesują się uczniami,</li> <li>- coraz więcej eurosierot,</li> <li>- uczniowie w gimnazjum nie mają zajęć z doradcą zawodowym,</li> <li>- niska samoocena uczniów,</li> <li>- luki w wiedzy ogólnej.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- brak chętnych do nauki,</li> <li>- źle dobrany zawód,</li> <li>- brak motywacji i wypadanie ze struktur szkolnictwa publicznego,</li> <li>- przegranie na rynku pracy z pewniejszymi siebie osobami.</li> </ul>

### 3.3 Charakterystyka kadry pedagogicznej

W Zespole Szkół Licealnych i Usługowych zatrudnionych jest 25 nauczycieli.

Do udziału w projekcie zostali zaproszeni przez Dyrektorkę. Jednakże Grono pedagogiczne jest otwarte na rozwój i nowe inicjatywy.

Nauczyciele swoje kontakty z Dyrekcją określają jako bardzo dobre. Mają możliwości podnoszenia swoich kompetencji poprzez udział w różnych projektach a także studiując na studiach podyplomowych. Praca w tej placówce jest dla nich satysfakcjonująca.

W szkole oferuje się kształcenie ogólne i praktyczne (warsztatowe), nauczyciele przedmiotów ogólnych i warsztatowych mają wiele okazji do współdziałania (np. łączenia treści teoretycznych i zajęć praktycznych podejmowanych w ramach róż-

nych przedmiotów). Nauczyciele współpracują ze sobą, na co wskazuje również niżej zamieszczona analiza SWOT. Nauczyciele w głównej mierze wskazują na dobre strony współpracy. Wśród słabych stron i zagrożeń wymieniają przede wszystkim: nadmiar materiału, zbyt późne godziny odbywania zajęć. Tylko dwie wypowiedzi dotyczyły problemów związanych ze współpracą nauczycieli przedmiotów ogólnokształcących, którzy nie zawsze są chętni do pomocy, a także nie zawsze rozumieją specyfikę przedmiotów zawodowych.

**Analiza SWOT**  
**Współpraca nauczycieli przedmiotów ogólnokształcących**  
**z nauczycielami przedmiotów zawodowych**

SILNE STRONY	SZANSE
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Organizacja szkolnego tygodnia oraz dnia liczenia i czytania ze zrozumieniem;</li> <li>- Kadra dobrze wykształcona. Większość nauczycieli to nauczyciele dyplomowani, z drugim kierunkiem studiów. Młodzi, chętni do współpracy, mający dobry kontakt z uczniami. Otwarci na wszelkie działania edukacyjne i pozaszkolne. Starają się uczyć tak, aby korelować naukę na poszczególnych przedmiotach.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Praca w ramach 19 godzin;</li> <li>- Praca w ramach projektu „Modernizacja szkolnictwa zawodowego na Dolnym Śląsku”;</li> <li>- Uczniowie przejmą takie wzorce od nauczycieli i będą podobnie funkcjonować w swoim życiu;</li> <li>- Nauczają się również logicznego myślenia, wyciągania wniosków, analizowania konstruktywnego.</li> </ul>
SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Nauczyciele przedmiotów ogólnych nie rozumieją specyfiki kształcenia zawodowego;</li> <li>- Niektórzy nauczyciele przedmiotów ogólnych nie chcą wspomagać nauczania zawodowego;</li> <li>- Mało czasu na realizację dodatkowych zadań;</li> <li>- Dużo czasu zajmuje nadrobienie zaległości ze szkoły gimnazjalnej. Zajęcia trwają za długo, mimo że do 16.00, to i tak dla uczniów jest to w jednym dniu za wiele, tym bardziej że wielu uczniów dojeżdża.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Kształcenie tylko z uwzględnieniem wymagań maturalnych;</li> <li>- Przedmioty zawodowe nie mogą być w planie na 6., 7. czy 8. lekcji;</li> <li>- Uczniowie nie nadążają z opanowaniem materiału.</li> <li>- Zbyt duża liczba godzin lekcyjnych powoduje niechęć do szkoły.</li> </ul>

### 3.4 Współpraca szkoły z instytucjami samorządowymi i pozarządowymi

W obecnej sytuacji widać konieczność rozwoju przede wszystkim kształcenia ustawicznego na terenie powiatu oraz dostosowania kierunków kształcenia w szkołach ponadgimnazjalnych do młodzieży. Wiąże się to z problemem bezrobocia, jak również dopasowania oferty szkół do rynku pracy.

Szkoła przygotowuje uczniów do podjęcia pracy w przyszłości, uczniowie znajdują zatrudnienie na lokalnym rynku pracy, kontynuują naukę na wyższych uczelniach, bądź też znajdują zatrudnienie za granicą.

Analiza SWOT (zamieszczona niżej) przedstawia opinie nauczycieli odnośnie do współpracy szkoły z lokalnym i regionalnym rynkiem pracy. Opinie kadry pedagogicznej wskazują na dobrą współpracę z lokalnym rynkiem pracy, a także na liczne inicjatywy z tą współpracą związane. Niestety, nauczyciele zauważają również słabe strony, a wśród nich zbyt małe rozpropagowanie działalności szkoły, małą ilość uczniów i co za tym idzie – niemożliwość brania udziału w większych projektach. Wśród zagrożeń wskazują między innymi na małe zainteresowanie ich szkołą ze strony samorządu lokalnego, który „stawia na ogólniaki”.

Analiza ta pokazuje, na jakie działania dyrekcja powinna kłaść większy nacisk; np. bardziej zaangażowana współpraca z regionalnymi, a może nawet ogólnopolskimi mediami, aktywniejsze próby zwiększenia liczby uczniów w placówce.

**Analiza SWOT**  
**Współpraca szkoły z lokalnym i regionalnym rynkiem pracy**

SILNE STRONY	SZANSE
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Organizacja „Dnia Przedsiębiorczości” i „Światowego Tygodnia Przedsiębiorczości”,</li> <li>- organizacja „Tygodnia Kariery”,</li> <li>- zapraszanie na zajęcia przedsiębiorców lokalnego rynku,</li> <li>- organizacja konferencji „Zawodowe drogowskazy” – uczestnikami są pedagodzy i wychowawcy gimnazjów oraz przedstawiciele PUP i samorządów gospodarczych,</li> <li>- dobra opinia o szkole wśród lokalnych pracodawców,</li> <li>- imprezy szkolne organizowane pod kątem doskonalenia umiejętności uczniów.</li> <li>- dodatkowe zajęcia z przedmiotów ogólnokształcących i zawodowych, w których uczniowie biorą udział. Szkoła jest aktywna w środowisku lokalnym, jej uczniowie mają możliwość poznania pracodawców, zakładów pracy, wymagań dotyczących pracowników, mają możliwość uczyć się od „mistrzów”.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Współpraca z Sudeckim Kołem Szefów Kuchni</li> <li>- rozwinięta baza hotelarsko-gastronomiczna regionu</li> <li>- uzyskanie dobrej pracy i satysfakcja z niej. Zadowolenie szefów z dobrze wyszkolonych pracowników.</li> </ul>
SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> <li>- marginalizacja działań szkoły przez lokalne media</li> <li>- marketing szkoły – wyczerpały się nam pomysły</li> <li>- wyposażenie szkoły – dobre na dziś ale za słabe na jutro</li> <li>- borykanie się z doposażeniem szkoły, problemy finansowe, mające wpływ na przykład na jakość nagród w konkursach ( o ile nie znajdziemy sponsora).</li> <li>- brak nakładów na wycieczki dydaktyczne.</li> <li>- problemem jest mała liczba uczniów, jak również fakt, iż przychodzą oni do naszej szkoły ze znacznymi zaległościami z dwóch poprzedzających szkole średnią etapów edukacji.</li> <li>- niska samoocena dzieci, złe warunki, w których funkcjonują na co dzień (nie tylko materialne).</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Duża konkurencja szkół,</li> <li>- niż demograficzny,</li> <li>- ograniczona liczba zawodów, w jakich może kształcić szkoła,</li> <li>- władze miasta stawiają na ogólniaki!!!!!!!</li> <li>- starzenie się wyposażenia – nie będzie można kształcić zgodnie z zapotrzebowaniem rynku pracy,</li> <li>- kryzys i świadomość wielu pracodawców sprawiają, że pracodawcy nie inwestują w wyposażenie szkół,</li> <li>- brak pracy.</li> </ul>



### 3.5 Funkcjonujące w szkole inicjatywy uczniowskie

Szkoła jest placówką nastawioną na rozwój. Niestety, trudno jest zmobilizować uczniów do aktywności pozalekcyjnej. Nauczyciele wychodzą z inicjatywami do uczniów, organizują różne zajęcia pozalekcyjne, które niestety nie spotykają się z zainteresowaniem uczniów. Uczniowie, którzy zdecydowali się wziąć udział w zajęciach pozalekcyjnych, po pewnym czasie przychodzą na nie z chęci i zaangażowania, lecz z przyzwyczajenia.

Nie wszyscy uczniowie zdają sobie sprawę z tego, jak ważne jest kształtowanie i rozwijanie swoich umiejętności. Brakuje im zaangażowania i motywacji.

Udział w projekcie „Szkoła Kluczowych Kompetencji” jest szansą zmobilizowania uczniów do pracy. Ciekawa oferta może napotkać na zainteresowanie uczniów. Jednakże w dużej mierze ich udział i zaangażowanie są uzależnione od nauczycieli i tego, w jaki sposób zmobilizują swoich uczniów do pracy.

### 3.6 Planowane kierunki rozwoju szkoły

Głównym celem dyrekcji szkoły oraz Grona Pedagogicznego jest podnoszenie kwalifikacji uczniów placówki. W szkole uczniowie mają jasno określone obowiązki dotyczące nie tylko nauki, ale i wyglądu osobistego. Celem szkoły jest wykształcenie najlepszej kadry pracowniczej.

Bardzo ważny jest dla dyrekcji i Grona Pedagogicznego udział w projekcie „Szkoła Kluczowych Kompetencji”. Widzą w nim szansę na rozwój swojej placówki i podnoszenie kompetencji uczniów w niej się uczących.

W dokumentach aplikacyjnych dyrekcja dokładnie opisuje powody, dla których chce brać udział w projekcie i jaki to może mieć wpływ na rozwój szkoły. Jeden z nauczycieli tak opisał swoje nadzieje związane ze swoim udziałem w projekcie: „Ten program ma mi pomóc przygotować uczniów do funkcjonowania w swojej pracy zawodowej i życiu codziennym”.

Informacje dotyczące potrzeby uczestnictwa szkoły w projekcie, pochodzące z wniosku aplikacyjnego:

*ZSLiU jest szkołą niewielką, obecnie posiadami 254 uczniów. Młodzież trafiająca do naszej placówki pochodzi z bardzo często z biednych środowisk, dlatego ich podstawowe problemy to niska ocena i asertywność, negatywne wzorce społeczne i rodzinne. 31% naszych uczniów pochodzi z terenów wiejskich i przez wiele lat mieli problemy z dotarciem do ośrodków szkoleniowych. Az 12 osób to wychowankowie domów dziecka, 17 osób legitymuje się opinią poradni psychologiczno-pedagogicznej, 6 osób ma orzeczenie o niepełnosprawności. Wśród naszych uczniów są tacy, którzy weszli w konflikt z prawem (6) i wyznaczono dla nich kuratora sądowego. Młodzież sprawiająca problemy wychowawcze pochodzi najczęściej z rodzin patologicznych lub niepełnych, które są niewydolne wychowawczo.*

Wszystkie te elementy sprawiają, że większość naszych uczniów to osoby znajdujące się w szczególnej sytuacji zagrożenia marginalizacji życia. Obecnie wielu z nich nie potrafi efektywnie wykorzystać wolnego czasu, nie potrafią dostrzec, a zatem rozwijać swoich talentów, nie posiadają autorytetów, nie mają możliwości budować własnego świata wartości, określić celu i sensu życia.

To ma zapewne wpływ na nie najlepsze wyniki egzaminów maturalnych i zawodowych naszych absolwentów oraz to, jakie są ich losy po ukończeniu szkoły. W roku szkolnym 2008/09 zdawalność egzaminu maturalnego dla miasta Jeleniej Góry wynosiła 79,9 %, nasi uczniowie uzyskali poniżej 71%. Powodem niskich wyników przedmiotów jest zbyt mała ilość godzin lekcyjnych. Uczniowie naszej szkoły to młodzież, która na testach gimnazjalnych uzyskiwała niskie i bardzo niskie wyniki, dlatego nie potrafią sprostać wymaganiom podstawy programowej szkoły ponadgimnazjalnej, w konsekwencji braku prowadzą do niepowodzeń szkolnych i niskich wyników egzaminu maturalnego.

Podobna sytuacja dotyczy egzaminów zawodowych.

Dzięki udziałowi w projekcie szkoła będzie mogła realizować zamierzone zadania i cele, które przyczynią się do podniesienia jakości i atrakcyjności kształcenia młodzieży w kierunku zawodowym. Realizacja projektu przyniesie wymierne korzyści zarówno szkole jak i młodzieży oraz zniweluje problemy z jakimi spotyka się młodzież. Projekt w szkole przyczyni się do zmniejszenia dysproporcji w trakcie procesu kształcenia uczniów pochodzących obszarów wiejskich. Podniesie jakość procesu kształcenia młodzieży w zakresie specjalności zawodowych oraz zwiększy ich konkurencyjność na rynku pracy.

Dzięki realizacji projektu młodzież uzyska możliwość uzupełnienia wiedzy zdobywanej w trakcie nauki w szkole oraz okazję do poszerzania umiejętności kluczowych w ramach specjalności zawodowych. Przyczyni się do świadomego i rozsądnego kierowania własnymi wyborami, które staną się warunkiem budowania dobrych relacji z otoczeniem co znajdzie wyraz w aktywnym uczestnictwie w życiu społecznym swojego środowiska. Zapewni rozwój postaw przedsiębiorczych i innowacyjności wśród młodzieży, które staną się inspiracją dla młodzieży w działaniach na rzecz środowiska szkolnego i lokalnego.

## 4. KOMPETENCJE KLUCZOWE I ZAWODOWE

### 4.1 Kompetencje kluczowe a kompetencje zawodowe

Kompetencje kluczowe to te, których wszystkie osoby potrzebują do samorealizacji i rozwoju osobistego, integracji społecznej i zatrudnienia oraz bycia aktywnym obywatelem. W Zaleceniu Parlamentu Europejskiego i Rady Unii Europejskiej z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie (2006/962/WE) Parlament Europejski i Rada zalecają państwom członkowskim UE rozwijanie oferty kompetencji kluczowych dla wszystkich w ramach ich strategii uczenia się przez całe życie.

Kompetencje kluczowe:

- odgrywają szczególnie istotną rolę w uczeniu się i to zarówno w szkołach i wszelkiego rodzaju innych instytucjach oświatowych, jak i w samokształceniu;
- są szczególnie ważne do osiągnięcia przez człowieka celów społecznych, nawet jeszcze w czasie pobierania nauki, choć głównie chodzi o urzeczywistnienie własnych celów społecznych już w życiu dojrzałym;
- są szczególnie potrzebne na większości stanowisk pracy.

Kształtowanie umiejętności kluczowych nie realizuje się jako odrębnej dziedziny aktywności, ale włącza się je w obręb konkretnych przedmiotów poprzez dobór odpowiednich metod i form kształcenia. Chodzi bowiem o to, aby absolwent szkoły był wyposażony nie tylko w wiedzę, ale także w konkretne umiejętności, takie które pomogą mu radzić sobie w nowej rzeczywistości społecznej i gospodarczej<sup>7</sup>.

Zamieszczona poniżej analiza SWOT ukazuje zachodzącą korelację pomiędzy kompetencjami zawodowymi a kompetencjami kluczowymi uczniów i absolwentów szkoły. Analiza ta powstała na podstawie wypowiedzi (pisemnych) nauczycieli szkoły. Nauczyciele wskazują na sile strony; wśród nich wymieniają między innymi dobrą współpracę uczniów z potencjalnymi pracodawcami, a także pokazy organizowane w szkole przez ewentualnych pracodawców. Wśród słabych stron (co niestety może mieć bezpośredni związek z udziałem uczniów w projekcie „Szkoła Kluczowych Kompetencji”) wskazują znikome zainteresowanie rodziców swoimi dziećmi oraz ich udziałem w organizowanych przez szkołę zajęciach pozalekcyjnych. Brak stanowczości ze strony rodziców w stosunku do ich „dorosłych dzieci” może być jedną z przeszkód w aktywnym udziale uczniów w projekcie.

---

<sup>7</sup> www.wsipnet.pl.

**Analiza SWOT**  
**Kompetencje zawodowe i kompetencje kluczowe uczniów i absolwentów Szkoły**

<b>SILNE STRONY</b>	<b>SZANSE</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Udział w konkursach zawodowych z sukcesami,</li> <li>- szkolne pokazy zawodowe z udziałem pracodawców,</li> <li>- dobre miejsca praktyk zawodowych,</li> <li>- duża liczba absolwentów kontynuuje naukę,</li> <li>- kontakt z naszymi absolwentami, obecnie szefami kuchni,</li> <li>- organizowane przez nas imprezy, konkursy i wszelkie działania mają na celu pobudzanie aspiracji uczniów motywowanie ich do poszerzania swoich zainteresowań i umiejętności,</li> <li>- o imprezach szkoły jest głośno w całym województwie i szkoła organizuje ich naprawdę wiele. Uczniowie biorą udział w różnego rodzaju projektach edukacyjnych.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Kontynuacja nauki w technikum uzupełniającym,</li> <li>- poznanie potencjalnych pracodawców,</li> <li>- uzmysławianie uczniom, że szkoła to nie tylko książki i dziennik lekcyjny.</li> <li>- zdobywanie wiedzy i umiejętności przydatnych również w życiu codziennym,</li> <li>- dobre przygotowanie uczniów do pracy zawodowej, o czym świadczy 100% zdawalności egzaminu zawodowego,</li> <li>- większość uczniów pracuje w zawodzie zdobytym w szkole.</li> </ul>
<b>SŁABE STRONY</b>	<b>ZAGROŻENIA</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Słaba motywacja uczniów pierwszych klas i ich rodziców,</li> <li>- duża liczba lekcji, zgodna z siatką zajęć,</li> <li>- warunki bytowe, w jakich żyją uczniowie, służą demotywująco,</li> <li>- współpraca z rodzicami w kwestii zajęć dodatkowych, rozwijania się dzieci nie jest dobra. Rodzice często nie bardzo interesują się swoimi, jak twierdzą, dorosłymi dziećmi.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Ucieczki z zajęć,</li> <li>- brak współpracy z rodzicami,</li> <li>- uczniowie będą kontynuować złe wzorce z domu rodzinnego,</li> <li>- same zajęcia w szkole to za mało w niektórych przypadkach.</li> </ul>

We wniosku aplikacyjnym Dyrektorka szkoły jasno opisała swoją propozycję kształtowania kompetencji kluczowych w wybranych specjalnościach:

– Język niemiecki:

Celem zajęć będzie doskonalenie umiejętności prowadzenia rozmów, prawidłowego wystawiania się, przełamywanie bariery językowej, ale także zapoznanie i zainteresowanie uczniów kulturą krajów niemieckojęzycznych. Podczas realizacji zajęć nacisk będzie kładziony na spotkania grup szkoleniowych z native speakerami w miarę technicznych możliwości organizacji takich spotkań.

Zajęcia obejmują dodatkowych 120 godzin języka niemieckiego z dużym naciskiem na naukę słownictwa zawodowego.

– **Kompleksowe wykorzystanie komputera i jego aplikacji**

Celem zajęć będzie zapoznanie uczniów z takimi zagadnieniami, jak podstawy technik informatycznych, użytkowanie komputerów, przetwarzanie tekstów, arkusze kalkulacyjne, bazy danych, grafika prezentacyjna czy usługi w sieciach informatycznych.

Każdy uczeń biorący udział w zajęciach będzie mógł sprawdzić swoją wiedzę poprzez udział w egzaminach. Liczba godzin to 120 prowadzona przez 1 nauczyciela na okres 3 lat.

– **Podstawy przedsiębiorczości**

Celem zajęć jest przygotowanie uczniów do funkcjonowania w gospodarce wolnorynkowej i pobudzenie przedsiębiorczości. Zajęcia będą miały charakter praktyczny w zakresie tworzenia biznesplanu firmy, zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej oraz roli instrumentów finansowych w życiu dorosłego człowieka (fundusze inwestycyjne, giełda, filar ubezpieczeniowy). Zastosowany tutaj zostanie mieszany proces edukacji (tzw. blended learning), wykorzystujący elementy kształcenia na odległość (e-learning) oraz zajęcia stacjonarne na bazie ćwiczeń oraz gier edukacyjnych pobudzających inwencję uczniów.

Zajęcia będą przeprowadzone metodą projektową. Liczba godzin w projekcie 45.

– **Geografia z elementami matematyki, statystyki, kartografii**

Celem programu jest zainteresowanie ucznia problemami współczesnego świata, świadomego współtworzenia go poprzez: kształtowanie poczucia przynależności do społeczności lokalnej, regionalnej, narodu. Rozwijanie u ucznia sprawności umysłowej, osobistych zainteresowań, planowanie, organizowanie i wartościowanie działań. Rozwinięcie i utrwalenie umiejętności wykorzystania matematycznego w rozwiązywaniu problemów wynikających z codziennych sytuacji. Zajęcia obejmują 120 godzin – 60 godzin geografii i 60 godzin matematyki. Zajęcia poprowadzi 2 nauczycieli w zakresie 3 lat nauki.

Dla uczniów przewidziano nagrody za najlepsze wyniki w testach końcowych oraz za bardzo dobrą frekwencję na zajęciach.

#### **4.2 Możliwości zatrudnienia i funkcjonowanie absolwentów na lokalnym oraz regionalnym rynku pracy**

Uczniowie szkoły mają możliwość podjęcia pracy na rynku lokalnym. Niestety, bardzo często nie są zadowoleni z konieczności dojeżdżania do pracy do innej miejscowości.

Bardzo dobrze o przygotowaniu uczniów do wejścia na rynek pracy po skończeniu szkoły wskazuje niski stopień bezrobocia wśród absolwentów – tylko jeden nie podjął pracy (rok szkolny 2007/2008).

Największą grupą bezrobotnych stanowią osoby, które ukończyły szkołę i zarejestrowały się w Urzędzie Pracy. Naturalnym odruchem absolwentów szkół, jest rejestracja w Urzędzie Pracy. Prawdopodobnie tę można wytłumaczyć trzema czynnikami: (1) brakiem oferty zatrudnienia skierowanej wprost do młodzieży tuż „po szkole” (pracodawcy najchętniej zatrudniają osoby z pewnym doświadczeniem zawodowym), (2) możliwością skorzystania ze staży i szkoleń organizowanych przez Urząd Pracy, co zwiększa szanse młodych przy poszukiwaniu zatrudnienia oraz (3) jest to grupa absolwentów, którzy nie podejmują dalszej nauki i rejestrują się tylko po to, aby otrzymać ubezpieczenie zdrowotne z Urzędu Pracy.

Miejsca, w których mogą zostać zatrudnieni absolwenci Zespołu Szkół Licealnych i Usługowych: obiekty zbiorowego wyżywienia, instytucje zajmujące się obrotem żywnością, instytucje zajmujące się upowszechnianiem wiedzy o żywieniu, żywności i gospodarstwie domowym, organizacje ochrony konsumenta oraz w obiekty zbiorowego zakwaterowania i gospodarstwa domowe, samodzielna działalność gospodarcza w zakresie usług gastronomicznych, domowych, hotelarskich i agroturystycznych.

#### **4.3. Współpraca szkoły z pracodawcami**

Szkoła współpracuje z lokalnymi pracodawcami w zakresie realizacji praktyk zawodowych, przewidzianych w programie kształcenia poszczególnych specjalności.

Szkoła współpracuje też z pracodawcami w ramach realizacji praktyk. Dyrektorka i nauczyciele zawodów spotykają się w zakładach pracy z dyrekcją i kierownictwem zakładów – zwiedzają zakłady, dyskutują na tematy związane z wymaganymi umiejętnościami absolwentów szkoły niezbędnymi dla podjęcia pracy.

## **5. KOMPETENCJE KLUCZOWE W PROCESIE DYDAKTYCZNYM**

### **5.1 Znajomość zagadnienia kompetencji kluczowych przez kadre pedagogiczną**

Nauczyciele zostali zaproszeni do udziału w projekcie i wyrazili zainteresowanie przystąpieniem do niego widząc w projekcie możliwość rozwoju szkoły a przede wszystkim uczniów uczących się w tej placówce.

Analiza SWOT zamieszczona poniżej wskazuje na silne strony kadry pedagogicznej (młoda dobrze wykształcona kadra, doświadczenie w pisaniu autorskich programów), a także szanse związane z kształtowaniem kompetencji kluczowych (wykorzystanie potencjału młodej kadry nauczycielskiej). Oczywiście w analizie wskazane

zostały również słabe strony a także zagrożenia w aspekcie kształtowania kompetencji kluczowych.

**Analiza SWOT**  
**Kadra pedagogiczna w aspekcie kształtowania kompetencji kluczowych**

SILNE STRONY	SZANSE
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Dobrze wykształcona i młoda kadra,</li> <li>- Nauczyciele sami pisali programy do przedmiotów zawodowych, realizowali je z powodzeniem,</li> <li>- 2 doradców metodycznych (j. polski na poziomie ponadgimnazjalnym i w zakresie przedmiotów zawodowych),</li> <li>- programy dostosowane do możliwości uczniów i do tego, co przyda im się w życiu zawodowym.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Wykorzystanie potencjału,</li> <li>- chęci do pracy,</li> <li>- niezaśmiecanie głów uczniom zbędnymi rzeczami, przez co uzyskają gruntowniejszą wiedzę w danym zakresie.</li> </ul>
SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Zbyt często zmieniają się programy nauczania,</li> <li>- programy nie są spójne z podstawami i wymaganiami egzaminacyjnymi,</li> <li>- musimy uzupełniać braki z gimnazjum i szkoły podstawowej,</li> <li>- pracodawcy przygotowują do potrzeb rynku pracy, a nie wymagań egzaminacyjnych,</li> <li>- pracodawcy nie uczestniczą w przeprowadzeniu egzaminów zawodowych.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Skupianie się na uzupełnieniu braków, a nie na realizacji swoich celów,</li> <li>- zamiast pracodawców to nauczyciele kształcą do egzaminu zawodowego – to denerwujące.</li> </ul>

### 5.2 Doświadczenia w kształtowaniu kompetencji kluczowych w procesie dydaktycznym

Nauczyciele zdecydowali się na udział w projekcie „Kształtowania Kluczowych Kompetencji” przede wszystkim ze względu na chęć posiadania wpływu na wybór treści nauczania, które są konieczne do funkcjonowania we współczesnym świecie.

Zagadnienie związane z kompetencjami kluczowymi było znane nauczycielom już wcześniej. Nauczyciele zaznaczają że: chcieliby zostać wyposażeni w „nowe” metody i środki do pracy z uczniami i/lub tak zmodernizować dotychczasowe, aby przyniosły obu stronom zadowolenie z osiągniętych wyników.

### 5.3 Formy realizacji podstawy programowej

Przy opracowywaniu projektu nowej podstawy programowej, ogłoszonej w Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół, uwzględniono także Zalecanie Parlamentu Europejskiego i Rady

z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie.

Pojęcie umiejętności kluczowych jest rozpowszechnione w Polsce już od roku 1995, w związku z pracami nad Nową Maturą oraz Programem KREATOR.

Nauczyciele świadomie przystąpili do projektu, realizację wdrażana kompetencji kluczowych w ramach podstawy programowej oraz zajęć dodatkowych zaproponowali, by przeprowadzić na przedmiotach: język niemiecki, marketing, ekonomia, geografia z ochroną i kształtowaniem środowiska, matematyka, fizyka, informatyka.

#### **5.4 Dotychczasowe doświadczenia szkoły w projektach współfinansowanych przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego w kontekście kształtowania kompetencji kluczowych.**

We wniosku aplikacyjnym dyrekcja nie określiła doświadczeń związanych z kształtowaniem kompetencji kluczowych. Wnioskować można że doświadczenia te nie były rozległe.

## **6. PODSUMOWANIE**

### **6.1 Wnioski**

Zespół Szkół Licealnych i Usługowych jak każda szkoła boryka się z licznymi problemami.

Duże znaczenie w aspekcie rozwoju szkoły mają niskie kompetencje i aspiracje absolwentów gimnazjów którzy przybywają do szkoły.

Brak podstawowych umiejętności językowych, matematycznych koniecznych do nauki w szkole, w której kładzie się duży nacisk na naukę przedmiotów zawodowych, jest sporym problemem. Wielu uczniów przypadkowo wybrało kierunek kształcenia, nie planując swojej przyszłości zawodowej. Nieprzemyślane wybory i decyzje przekładają się na niskie zaangażowanie uczniów, słabą znajomość potrzeb, prognoz i wymogów rynku pracy.

Braki w wykształceniu ogólnokształcącym sprawiają, że nauczyciele od przedmiotów zawodowych muszą koncentrować się również na nauce ogólnokształcącej. Powoduje toubożenie wiedzy praktycznej. Nauczyciele tak opisywali problemy, na jakie natrafiają w swojej pracy:

„Brak umiejętności podstawowych w języku ojczystym. Brak umiejętności czytania i pisania oraz czytania ze zrozumieniem. Braki finansowe w wyposażeniu szkoły, pieniądze na nagrody itd.;

- „brak podręczników u uczniów,



- brak motywacji do nauki,
- uczniowie są mniej dojrzały emocjonalnie niż kiedyś,
- brak pomocy naukowych i środków na ich zakup,
- niedoceniające szkolnictwa zawodowego przez władze miasta,
- brak niezbędnego, nowoczesnego wyposażenia (bezprzewodowy Internet, komputer z rzutnikiem i drukarką w sali lekcyjnej...)”.

Dyrektorka szkoły zauważa i dokładnie wymienia główne problemy edukacyjne szkoły (informacje z wniosku aplikacyjnego):

- brak motywacji uczniów do nauki;
- palenie papierosów przez uczniów;
- brak zainteresowania rodziców, co ich dzieci robią poza domem;
- niewystarczająca ilość pomocy naukowych;
- niedobór środków finansowych na pomoce specjalistyczne i laboratoria oraz na inne działania motywujące uczniów do nauki, np. na nagrody za udział w licznych konkursach organizowanych na terenie szkoły;
- system egzaminowania odbiegający od potrzeb na rynku;
- nieradzenie sobie ze stresem przez uczniów;
- niezadowolające wyniki egzaminu maturalnego;
- zaległości na poziomie szkoły podstawowej i gimnazjum, dotyczące podstawowych umiejętności czytania i pisania;
- niedobór środków finansowych na zakup podręczników przez uczniów oraz na inne działania edukacyjno-wychowawcze w ramach szkoły, np. wyjście do kina i teatru, muzeum czy wyjazd na wycieczkę.

Udział w projekcie może być szansą dla uczniów, możliwością pozyskania nowych umiejętności, uwierzenia w siebie. Projekt jest też możliwością dla nauczycieli, by stworzyli swoje własne programy autorskie, poszerzyli swoją wiedzę i nauczyli się sprawniejszego motywowania uczniów do działania.

### **Rekomendacje:**

- Zwiększenie uwagi na kształtowanie umiejętności kluczowych na zajęciach z przedmiotów zawodowych i ogólnokształcących. Uświadomienie znaczenia kompetencji kluczowych uczniom i nauczycielom poprzez prowadzenie zajęć pod tym kątem;
- Znaczny odsetek uczniów dojeżdżający nie sprzyja realizacji zajęć dodatkowych/pozalekcyjnych, jednak aktywizację i wdrażanie kompetencji kluczowych można włączać w regularne działania edukacyjne;

- Wprowadzenie mniej licznych klas bądź w trakcie zajęć lekcyjnych podzielenie klasy na mniej liczne grupy może umożliwić nauczycielom większą kontrolę oraz bardziej indywidualny sposób pracy;
- Podnoszenie motywacji uczniów do przyjęcia odpowiedzialności za własny rozwój możliwe jest poprzez pokazywanie związku pomiędzy rozwijaniem własnych zainteresowań i uzdolnień a wymiernymi korzyściami wykorzystania ich na rynku pracy;
- Podjęcie działań mających na celu modernizację i unowocześnienie pracowni przedmiotowych. Środki finansowe można zdobyć, biorąc udział w projektach unijnych i uzyskując dodatkowe dofinansowanie z organów prowadzących;
- Praca nad podniesieniem poziomu kompetencji uczniów z przedmiotów matematyczno-przyrodniczych może wpłynąć na poprawę wyników z przedmiotów zawodowych;
- Zwiększenie elastyczności pomiędzy kształceniem teoretycznym a praktycznym;
- Wprowadzanie nowych aktywnych form prowadzenia zajęć wymagających od uczniów większej aktywności, np. metoda projektu;
- Zwiększenie pomocy materialnej dla uczniów. Pomoc w uzyskaniu stypendium socjalnych i naukowych;

Modernizacja oferty edukacyjnej poprzez bieżące badanie rynku pracy i jego zmieniających się tendencji.